

itzulpena: Iñigo Roque

Sophia derMello

**Munduko
Poesia
Kaierak**

Sophia de Mello

itzulpena: IÑIGO ROQUE

 Susasa literatura

Liburu honen salneurria: 3 € + BEZ.
Ordainketa egiteko, edo liburu gehiago eskuratzeko:

<http://susa-literatura.com/ebook>

- © Sophia de Mello
- © itzulpenarena: Iñigo Roque
- © edizio honena: Susa

2015eko martxoa

Munduko Poesia Kaierak
bildumaren zuzendaria: Beñat Sarasola
<http://kaierak.com>

Susa: 317 posta kutxa / 20800 Zarautz
Adoain Aita 92 / 31015 Iruñea
Zubitalde 21 / 48195 Larrabetzu
Telefonoa: 943 83 26 55
Elektroposta: susalit@armiarma.eus
Webgunea: <http://susa-literatura.eus>

Fernando Pessoaen figura hain da erraldoia Portugalgo poesiaren baitan, ezen haren aurreko eta ondorengo poesiagintzaz hitz egiten baita. Pessoaen ondorengo poeta nabarmenetakoa dugu, bada, Sophia de Mello Breyner Andresen, zeinak, bidenabar, maisuaren eragina jaso zuen (ikus *Zikladeak*). Izen luze horrekin sinatzen zituen liburuak, amaren abizenaren aurretik paratuz.

1919an jaio zen Porton sendi aristokratiko baten abarotan eta filologia klasikoa ikasi zuen Lisboako Unibertsitatean. Ez alferrik, gerora idatziko zuen poesia erreferentzia klasikoz josirik egongo da, batez ere Grezia zaharretik hartutakoak. Oso gazterik hasi zen poesia idazten, eta besteak beste, *Cadernos de Poesia* aldizkarian argitaratu zituen lehenengo poemetako batzuk, Eugenio de Andrade, Jose Regio, Jorge de Sena, Miguel Torga eta beste zenbait idazle portugaldar puntakoren aldamenean.

De Melloren poesia hertsiki dago loturik ezagutza estetikoarekin. Ezagutzak eta estetikak, egiak eta edertasunak, betidanik izan dute harreman paradoxikoa. Esaterako, ezagutzaren osotasunean aporia bat zegoela adierazi zuten Frankfurteko Eskolako filoso-

foek (Adorno, Wellmer). Alde batetik ezagutza diskurtsiboa genuke, *esan* daitekeen egia ez-konkretua; bestetik, ezagutza estetikoa, *esan* (logikoki) ezin den egia konkretua. Horregatik ezin dugu inoiz ezagutza absoluturik erdietsi, beti dagoelako galera alderen batetik.

De Mellorena, bada, egia estetikoa bilatzen duen poesia da, denbora-pasa bilatzen duena bainoago: “*O poema não fala de uma vida ideal mas sim de uma vida concreta [Poemak ez dihardu bizitza ideal bati buruz, bizitza konkretu bati buruz baizik]*”. Egia estetiko horrek lortzen du gauzekiko harreman zuzena, nahiz eta kontzeptualizatzerik ez dagoen. Horratx poesiaren balioa, munduko gauzekin harreman zuzena lortzea.

Hori dela eta, De Melloren poema ugarik dute halako kutsu transzendentala. Epifania bat azalartzen dute, hau da, munduaren supituko errebelazioa, eta gisa horretan lortzen da ailegatzea munduaren zerizan funtsezkoenera. Bere poesiaren marka lexikotako bat “ispilukeria” (*miragem*) hitzaren erabilera da, hain zuzen ere egia estetikoranzko oztopo den kontzeptua. Hitz hori ageri da esaterako *Izarra* poema ederrean, non izar batek ahots poetikoa gidatzen

duen munduko nahasmendu eta ispilukeria orotan zehar. Helmugara iristen delarik, ez dago ez urre ez suziririk han: *“Zenbat desertu / Zeharkatu dudan aurkitzeko zer eta / Gizakien artean hain gertu bizi zen hori”*. Izan ere, Emily Dickinsonek bezalatsu, De Mellok ez zuen bazter urrunetan bilatzen munduaren zerizana, ezpada arra eskas batzuetara. Estatubatuarraren jarrera antzekoa zuen idazketari dagokionez halaber. Wadsworth apaizak galdetu omen zion Dickinsoni behin zergatik ez zen irteten gehiago etxetik. Berehalakoan egin omen zion arrapostu: *“idatzi egiten dut”*. Ez dakigu pasadizoaren berri ote zuen De Mellok baina *Idaztea* poemak horixe gogorarazten ahal digu. *“Idazteak bakarraldiak eta desertuak eskatzen ditu”* dio hark ere Wadsworth apaizari erantzungo balio legez.

Sormenaz landa, itzulpengintzan ere nabarmendu zen De Mello. Portugesera itzuli zituen, besteak beste, Euripides, Dante eta William Shakespeare. Alabaina, autore portugaldarrak kanpora eramateaz ere arduratu zen; izan ere, Fernando Pessoa eta Luis de Camões itzuli zituen frantsesera. Beste hainbaten artean, Camões saria eman zioten 1999an, Portugalgo literatur sari gorena.

Honakoa duzu berrogeita hamar urte baino gehiagoz luzatu zen ibilbide poetikoaren Iñigo Roque-ren hautaketa eta itzulpen fina, Sophia de Mello Breyner Andresen euskaraz irakurtzeko estreinako parada.

BEÑAT SARASOLA

[nahiz hondakinak
eta herioa diren]

Nahiz hondakinak eta herioa diren
Beti ilusio guztien amaia,
Ene ametsen indarra denez indartsuen,
Orotatik birsortzen da goretsi-nahia
Eta ene eskuak ez daude sekula hutsik.

Itsasoa

I

Munduko bazter guztien artetik
Maitasun handi eta sakonenaz dut maiterik
Hondartza estasiatu eta biluzi hura,
Nire, itsasoaren, haizearen eta ilargiaren batura.

II

Usaintzen ditut lurra zuhaitzak eta haizea
Primaderak perfumez hanpatuak guztiak
Haietan soilik desio eta xede dut ostera
Itsasoko olatu-uhinen hasperen basatia
Argizagietaratua oihu garbi baten antzera.

Apolo Musageta

Hi hintzen lehenbiziko egun oso eta aratza
Zeruertzak laudorioz blaitzen zituena.

Hi hintzen lerro bakoitzean mintzo zen espiritua
Hi hintzen goizaldea loretan zena
Itsasoko haizeñoak kulunkatua.

Hi hintzen espazioetako haizea edaten zuen oihala
Hi hintzen keinu distiratsu zabala
Bi beso mugagaberen artekoa.

Hi hintzen itsasoaren araztasuna eta indarra
Hi hintzen maitasunezko ezagutza.

Ametsa eta presentzia
Loratzen ari den bizi batena
Bizi jabedun eta airean esekia.

Hi hintzen izari gorena, kanon eternala
Aratz, akasgabe eta harmoniaz eraikia
Biziaren bihotzean eta biziaz haraindi
Ezkutuko erritmoen bihotzean.

Hiria

Hiria, kaleetako marmar eta joan-etorri urduriak,
Oi bizitza zikin, mehatxari, xahutua alferrik,
Jakitea badirela itsasoa eta hondartza biluziak,
Izenik gabeko mendiak eta desirarik
Zabalena baino ordoki zabalagoak nonbaiten,
Eta ni zure barruan nago itxirik, eta soilik dakuskit
Murruak eta hormak, eta ez dakuskit
Ez itsasoaren goraldiak, ez ilargien betealdiak.

Jakitea zeuregan hartu duzula ene bizia
Eta narras darabilzula hormen itzaletan
Ene arima behiala eskainia
Olatu zuriei eta baso berdeei.

Etxe zuria

Etxe zuria itsaso erraldoiaren aurrean,
Hareazko eta itsas lilizko lorategia,
Zure isiltasun ukigabea dago lotan
Nireak izandako gauzen miraria.

... ..

Zurera itzuliko naiz keinuetan
Hainbeste berotasun jaso ondotik
Jendetzak eta desertua utzirik atzean
Mamuei musu emanik, zeharkaturik
Lurralde zehaztugabearen murmurioak.

Zurean, nire mundu batera piztuko naiz
Eta erredentziozko izango dira zure lerroak
Zeren eta han egongo dira araiz
Nire izandako gauzen mirari osoak

Paisaia

Hegazti ustekabekoak igarotzen ziren airean,
Usain sakon eta mikatza zuen lurrak,
Eta urrun itsaso zabalaren zaldi-lasterrak
Bere adatsak astintzen zituen harean.

Zerua urdina zen, landa berdea, lurra iluna,
Zuhaitzen haragia zen malgu eta zurruna,
Baziren erretxinaren odol-tantoak
Eta argia gainazpikatzen zuten hostoak.

Baziren ibili moteleko bideak,
Esku sakonak zituen haizeak,
Bazen deiadar argi eta libre bat
Espazioei ihes egindako hegoarena.

Baziren pinudiak zerua han pausatzeko,
Bazen pisua bazen kolorea zer bakoitzeko,
Haren gelditasuna, sekretuan bizia zuena,
Eta haren baiezko hasperena.

Baziren itsaso zabalaren egia eta kalipua,
Zeinaren ahotsa, haustean, goratzen baita,
Bazen hondartzen argia eta fingabeko itzulera
Non haizea zuzen baitzebilen tarrapata.

Lorategi guztietan

Lorategi guztietan loratuko naiz,
Denetan edango dut ilargi betea,
Azkenean, nire azkenean, nire direlarik
hondartza guztiak eta itsasoaren jotzea.

Egun batez neu izango naiz itsaso eta hondar,
Den guztiarekin egongo bategina,
Eta nire odolak zain orotan dakar
Besarkada hori egun batez zabalduko dena.

Orduan jasoko dut nire desiran
Basoan bizi den sutea
Nik ezagutua musu tankeran.

Orduan izango naiz paisaien mudantza,
Ospakizun horren ugaritasun gordea,
Nik irudietan ikusiriko esperantza.

[hilak sendi ditut]

Hilak sendi ditut bioleten hotzean
Eta ilargian dagoen hutsune handi horretan.

Lurra mamu bat da halabeharrez,
Heriotza guztia troxatzen duena.

Badakit isilaren ertzean ari naizela kantuz,
Badakit erroitzaren inguruan dantzatzen naizela,
Eta ez edukitzearen inguruan eduki daukadala.

Badakit hil mutuen ingurutik igarotzen naizela,
Eta badakit neurekin daramadala nire heriotza.

Haatik, nire izatea galdu dut hainbeste izakitan,
Hainbestetan hil naiz nire bizitzan,
Hainbestetan eman diet musu nire mamuei,
Hainbestetan ez dut nire eginen berri izan,
Non hiltzea erraza izango baita,
Etxe barnetik kalera ateratzea bezain.

Gizonak itsasondoan

Ez dakarte deus berekin. Irudiek,
Ibilian topatuek, adio esaten diete aldiro,
Ez dakarte deus berekin, zeren abiatuko dira
Bakarrik eta biluzik, betidanik, eta haien bideak
Haizea bezala espaziorako dira bakarrik.

Beren mugimenduan bertan troxaturik,
Ibiltzeak tormenturen bat bailuan isilik,
Haien behakoa betiko josi zitzaien
Zeruertzen agerraldi amaigabeei.

Animalien antzera urrutitik antzematen diete
iturriei,

Haien baitan dena mututzen da aditzeko
Zer eta distantziaren bihotz-gora,
Eta urrutiko zaie beren irrika bera.

Urrutiko zaie eguzkia, haiek higitzen dituenean,
Urrutiko zaizkie gaua eta beren gosea.
Urrutiko zaizkie beren gorputza eta lorratza,
Harean banan-banan utzitako urratsak.

Zeren eguzkiaren beroak ez ditu higitzen,
Zeren ez ditu izozten gauaren hotzak,
Eta beren goseak ere ez die min ematen,
Eta beren lorratza ere arrotz zaie.

Ezein lorategik, ezein begiradak ez ditu atzematen,
Edozein paisaiatara iritsita ere ukigabe bakarrak
Aurkitzen dituzte, han, aldentzen den urrutia
Haiek herrestan daramatzen isiltasunaren deia
Lekuak trabeskatzen dituzten hegazti atzerritarrak,
Eta haien gorputza hotz-korapilo huts bat da,
Itsaso gehiago eta hutsarte gehiago bilatzen duena.

Itsaso soinularia

Itsaso soinularia, itsaso hondogabe, azkengabea.
Zure ederra handiagotzen da bakarrik gaudelarik.
Eta zure ahotsari hain sakon eta barrendurik
darraio nire ametsaren dantza gordeena,
Non tarteka iruditzen baitzait ziurrena
Nihaurentzat sorturiko mirari bat zarela.

Dioniso

Zuhaitz ilun eta isilen artean
Sutan dago zeru gorria,
Eta arrats-kolore sekretutik jalgia
Dioniso dabil bideetako hautsetan zehar.

Iraileko igaliak dauzka naro
Aurpegian, eta haren adarrek oro
Badute perfekzio gorri eta bete bat,
Aintza suzko eta bare hori
Jainko eta hilkorren arteko bereizgarri.

Abiatzea

I

Zure hatzen arteko lore single bat bezala
Bada dantza azkengabe baten harmonia,
Eta ezin esanezko isiltasun bat duzu, lorategia
Ilargiteek eta sekretuek hartu balute bezalako.

II

Zure eskuetan mundua zenekarren enea,
Enetzat zure gustuetatik iragazten ziren
Izar infinituak, itsaso hondorik gabea,
Eta zure begietan mitoak ziren sortzen.

Urrutiko lorategiak ezagutu nituen zugaran
Eta esan zenizkidan haitzarteen kontuak
Eta elkarrekin zulatu genituen sekretuak
Ahotsetan isiluneetan liparretan han.

III

Zure begiak aintzira dira eta iturri,
Eta zure izate osoan bada
Ametseta larri, garden eta triste bat
Paisaia batena, dena mendi eta pinudi.

Zure ahotsean hitzak gaueko dira
Eta gauza larri, handi, muker guztiak
Zure antzekoak.

Egun batez

Egun batez, hilik, ahiturik, ostera
Libre biziko gara nola bizi diren animaliak
Eta, hain unaturik ere, loratu egingo gara
Itsaso eta pinudien haurride biziak

Haizeak unadurak ditu eramango
Keinu asaldatu eta irrealenak
Eta gure adar abailduei dizkie berriz emango
Animalien zalutasun arinak.

Orduantxe ibili ahalko gara atzenean
Misterio horretan barrena, zeina bildurik baitoa
Pinudien berdean, itsasoaren ahotsean,
Eta hor ernatuko zaigu haren mintzoa.

Medea

(OVIDIORENETIK EGOKITUA)

Hirutan jira, hirutan asetzen ditu
Bere ile arinak iturriko urez,
Hirutan aldarri, hirutan bihurrika
Eta dio: "Gaua, nire sekretuei leial zaren hori,
Ilargi eta argizagiak, egun-argiaren ostean
Itzal isila argizatzen duzuenak,
Hekate hirukuna, beti sokorritzen nauzuna
Nire keinuen haria adi gidatuz,
Basoetako jainkoak, infernuetako jainkoak,
Nigan barrendu dadila zuen indarra
Zeren zuen laguntzaz gai naiz
Ibaiak beren ertz izuetatik
Lasterka itzularazteko beren iturrietara.
Gai naiz barea itsasoetara hedatzeko
Edo haiek bitsez eta olatu sakonez betetzeko,
Gai naiz haizeei niregana deitzeko, gai naiz
Haiek lauoinka jaurtitzeko espazioetara.
Nik esandako hitzek eta keinuek,
Berbaroaren inguruan nik atonduek,
Urruneko zuhaitzak bihurritzen dituzte eta gizakiak

Haien oihartzunean sarraskitzen eta hiltzen dira.
Gai naiz animaliak tormentuz betetzeko,
Lurrari kantarazteko, mendiak
Kordokarazteko eta harkaitzak lorarazteko”.

Zeruertz mortua

Zeruertz mortua, ezer ez daukana
Egun batez behiala
Piztu zintuen jai alai hartatik.

Zure lerro behiala sakon eta zabalenak
Gaur hutsik eta higaturik daude denak,
Neure desirak higaturik.

Orduan pinudi berdea jaisten zuen
Gauak urrats isiletan dantzan,
Eta itsas puska hartan urrun sutan
Espazioen deiadar infinitua zegoen.

Hareatzan argitasuna kantari,
Pinu bakoitzak bazeukan eduki
Bere lerroaren goraldi eutsiezina naski
Heroikotasun ororen adigarri.

Zeruertz mortua, ene ametsaren hezurdura,
Fruitu gabe hildako arbola,
Uzten ditut zure inguruan
Bakardadea, kaosa eta dolua.

Erbestea

Egunak ehunduz aiduru
Pentsu eta beha.

Lili gabeko lur batean, non itsasoa ez baita itsaso
Eta ontziak enigmak baitira,
Ez dut konprenitzen haize-oihalen noranzkoa
Denak narama zeruertz hotzen gose-egarrira.

[gure hatzek
zabaldu zituzten]

Gure hatzek zabaldu zituzten esku itxi
Perfumez beteak
Menturatu ginen ahots eta keinuetan barrena
Paisaia tankerako pasioak susmatu genituen
Eta gorputz bakoitza bide bat zen
Baina bat jaiki zen eta dena hartu zuen
Eta hegoak lerratu zitzaizkion besoetan.

Baso, zingira eta ibaiak,
Geldirik bidaiatu genuen makurturik,
Leihoetan zerua diz-diz ari zela.

Eta hiria itsasontzi bat bezala abiatu zen
Gauean barrena.

Emakumeak itsasondoan

Nahasirik haien adatsak eta haizearenak, gorputza
zoriontsu dute hain berena eta hain
trinkoa izateagatik, guztiz librea.

Besoak hondartzaz haraindi jaurti eta eskumuturren
zuritasuna sartzen da aparretan.

Hego zorrotzeko hegaztiak iragaten dira eta haien
begien kurbadurak luzarazi egiten du
lorratz azkengabea zeruen zurian.

Ahoa zeruertzari lapaturik arnasten dute luze-luze
mundu jaioberri baten lehena.

Haien hatz-mamiek ukitzen dute airea hasi eta
bukatzen den zorabio atseginezko
gailurra.

Eta haien sorbaldei alga bat datxekie, zorionetan
hain berdea da-eta.

[autoak igarotzen dira]

Autoak igarotzen dira eta etxea dardarka jartzen
dute

Ene bakardadearen etxea.

Aspaldi bizi izandakoak dira gauzak:

Airean badira espazio iraungiak

Forma hutsartean irarriak

Behiala hemen izandako ahots eta imintzioenak.

Eta ene eskuek ezin dute ezer atzeman.

Halere gau aldera begiratzen dut

Eta hosto ororen beharra daukat.

Zure bizia jira-bira dabil airean,

Nigandik urruti...

Ez izatearen tormentu hau jasateko ere

Bakarrik egon beharra daukat.

Aurretik bakardadea partida amaigabeetan
Egitasmo eta galderetan,
Heriotzen eta negarren zama
Iraungiezinarekiko borrokaldietan
Aurretik bakardadea guztizkoa delako.

Sinesten dut ene biziaren biluztasunean.
Hartan gertatutako oro hutsala dateke.
Dena airean zintzilik dago ene sentimenduan
Betikotasuna mendien gainetik flotean dagoela.

Lorategi, lorategi galdua
Ene zango-besoek inguratzen dute zure absentzia...
Hostoek batak besteari esaten diote zure sekretua,
Eta ene maitasuna isilekoa da nola den izua.

[izutzen nau
zu maitatzeak]

Izutzen nau zu maitatzeak mundu izeneko toki
hauskor batean.

Gaizkitzen zu maitatzeak akats-leku honetan
Denak xehatzen eta mutuarazten baikaitu
Denak engainatzen eta banatzen baikaitu.

Bitartea I

Ene nahi bakarra da portu honetako isila
Isilik egotea itsaso gorria, itsaso hila

Galdurik, balantzaka
Ur beteen erritmoan

Bakarrik egon nahi dut izu-laborrian
Denbora itxuragaldu honetan,

Bakarrik egon nahi dut arratsaldean
Zuhaitz berdeek abandonatzen nautenean.

[egunetik egunera
gero eta agerikoagoa da]

Egunetik egunera gero eta agerikoagoa da abiatzen
garela,

Izan ginen hartarako itzulbiderik batere gabe,
Egunetik egunera orduak gero eta gabetuago daude
substantziaz:

Alferrik dira nostalgiak eta izuak oro.

Liburu suntsitu bateko poemak

III

Hormak zuriak dira eta izu-izerdia darie
Itzalak astiro xurgatzen du ene odola
Dena ni bezala itxia eta barrukoa da
Ez dakit nondik sar litekeen haizea

Berdetasun hau guztia sekretu bat da
Ahopekako murmurio bat hilentzat
Lurraren deitore hezea
Gau-egunik gabeko itzalpe batean.

VII

Ez xerka egiarik dakizun horretan
Paturik ez xerka zure keinuetan
Gertakari oro da bakarti
Jakitez nahiz legez kanpoko
Erritmo itsu zenbatezin batean
Non izenik ez baita egundo aipatu

VIII

Ez nabilkizu deika zu ezagutzeko
Nik besoak zabaldu nahi ditut zu sentitzeko
Ontziaren oihalak haizea sendi duen bezala

Ez nabilkizu deika zu ezagutzeko
Dena ezagutzen dut ez izatearen peko

Otoi etorri eta niri eman
Zuretik zerbait doi-doi han bizitzeko

Euridizeren sonetoa

Euridize galdurik eta itsasoaren
Usain eta ahotsetan Orpheoren bila:
Zeru-lurrak hartzen dituen absentsia,
Mundu osoa isiltasunez duena estaltzen.

Halaxe behe-lainoko goizak nituen edan
Eta bizirik egoteari eta ni izateari utzita
Bilatzen nuen enea zen aurpegia,
Ene aurpegi zinezkoa sekretuan.

Haatik ezin zu kausitu nola itsasoetan hala
Ispilukerietan. Bakarrik zen ageri
Paisaiaren aurpegi leun eta birjinala.

Eta garden bilakatu nintzen poliki
Zure irudira jaiotako hilotz bat bezala
Munduan galdua elkor eta antzuki.

Denbora zatikatuan

Eta orain oi Jainkook zer esango duzue nitaz?
Arratsaldeak zerraldo hiltzen dira lorategian.
Zuetaz ahantzi naiz eta oroitzapenik gabe
Ibili nabil ibiltokietan barna non denborak
Munstro batek nola bere burua irensten baitu.

Egunen anemona

Itsasoa profanatu zuen hura
Denboraren arku urdina traditu zuena
Bere garaitzaz mintzatu zen

Legea urratua zuela esan zuen
Bere askatasunaz mintzatu zen
Mintzatu zen bere buruaz Mesias batez bezala

Halere, lurrean ikusi nuen zikin eta maspildurik
Egunen anemona gardena

[bide eskematikoak]

Bide eskematikoak
Itxaronaldi ugarikoak.
Zer abandonuk egiten du
Ene arima bi zati?

Elkarren aurkako bi zati
Haurrideak eta diferenteak
Hain arrotzak non
Maitasunik gabe elkartzen baitira.

Begitarte ukigabea
Orain hain galdua
Denbora geldiaren
Gau azkengabea.

Esperantza eta luzamendu
Bi ilbeteren artean
Ibili nintzen airean.

Ontzien bisaietan
Galdu nituen ene keinuak
Eta haizeak ebaki zuen
Ene aurpegia bi bisaia
Hutsal eta banatutan.

Oi naufrago urdinok gatzezko
Eta koralezko zutabeetan biribilkatuok
Eta alga berdeok eta pinudiak antzo
Auhenska ari diren masta triskatuok.

Oi zenbatetan ikusten zaituztedan hor zaudetelako
Bizitzak oroitzarik ez duen lekuan
Non pentsuak eta itxurak oro
Apar desegina baitira.

Naufragoa

Orain hilik zealdoka
Tirainen zaporean habil
Betseinen lekuan marmokak.

Orain errege haiz irudi aratzen artean
Herrialde garden eta beirazkoetan,
Bihotzik gabe eta oroitzarik gabe
Presentzia guztietan diluitua.

Orain jareginik bizi haiz
Poemetako etenaldi zurian.
Hire gorputza jaiki eta eror zabilek olatuka,
Izenik eta destinorik gabe
Ur garbi-xahuan

Kaiialdea

Gaueko itsaso batera abiatzen dira ontziak,
Gaueko itsaso bizi eta urdin batera,
Marmoka-bihotz baten eitekoa
Anemona-barrukoa bera.
Eraz
Erraz
Suntsipenik gabe eta poemarik gabe,
Gaueko itsaso arrainez bioleta batera
Suntsipenik gabe eta poemarik gabe
Elementia bat argik txunditurik
Gaueko itsaso batera abiatzen dira ontziak.
Hutsartera abian.
Heiagora egiten du erlats han geratzen denak
Kaiialdean zatikaturik eta mutilaturik
Eta poema artean suntsiturik durduzaz.

Graça-ko nokturnoa

Basa-hotsa dabil lorategi txikian
Basa-hotsa zedroen zokoan
Ilbetearen iman urdinaren mende
Ibai ezkatatz beteak ñir-ñir dagi.
Beltz argiz beterik ñirñirka dabil besteren hiria.

Iragarki argidunen hiriak ñir-ñir dagi
Han dira espiritismoa tabernak zinemak
Han dira leiho ilunak eta haien plazer ilunak
Ñirñirka dabil besteren hiria.

Han dira auzune kalezulodunak eta eskaileradunak
Kale-argi triste eta nostalgikodunak
Emakumeak baxera garbitzen leihoen aurrean
Garrasi itoz gainezkaturiko karrikak
Oinotsen kriskitinak kantoietan
Autoen biratzeen kurrinkak
Errezelen osteko itzalak
Ziklope haluzinatuak.

Elizatik elizara ordua jotzen dute ezkilek
Eta komentukoa lako bake batek dirau han
Antzinako hiria hondarretatik jaiki balitz bezala
Eta harekin batera beraren kandela ikaratiko gau
Menturaz eta soseguz betea.

Halere, besteren hiriak ñir-ñir dagi
Gau logabe
Argi fluoreszentez betean
Gau itsu gor gatibu batean
Non kexu eten bat baitabil auhenka.

Bakarrik nago besteren hiriaren kontra.
Neure buruarekin
Kaiaren burdelaren kalearen gainean
Aratz eta pizturik
Argizagien isilak dirau.

[errealitate aurkitu eta maitatuaren hirian]

Errealitate aurkitu eta maitatuaren hirian
Haizeñoarekin ibili nintzen oinez kaleetan barrena
Baziren horma zuriak eta leiho pintatuak

Atxaparrak loratzen ziren eta dir-dir zegiten
Limoiondo hosto-leunek
Mizpiraren hosto bat jausi zen urmaelean

Eta denbora nire bila etorri zen nahasiz
Nire keinuak eta zureak bereetan
Mila eta mila gau agertu ziren bata bestearen
ostean

Eta nire aurpegia hegaz zebilen goizetik
arratsaldera

Eta kantoiek beren itzal urdinak altxatu zituzten
Isiltasun arabiar batean barrena
Eta apiriletik alorretatik uztaz beteriko perfume bat
etorri zen

Eta atea ireki nuenean izarrak agertu ziren

* * *

Errealitate aurkitu eta maitatuaren hirian
Eguzkiak bira egiten du astiro plaza eta logeletan
Erratza pasatzeko eta gaua prestatzeko
Gau biribil eta ernea

Eta hiriko atea bi itsasontziz egina da

Oi nork aipa berdea edo urdina eta hozkirria
Uraren arnasbehera eta haizearen perfumea
Ikusten da goizean gauza bakoitza banaka sortzen
Ikusten da gau gardenaren uhina hausten

Atzarriko gara

Atzarriko gara berriro Knososko murruean azpian
Eta Delphosen munduaren erdian
Atzarriko gara berriro Kretako argi latzean

Atzarriko gara han non hitzak
Gauzen izenak baitira
Non soslaiak argi eta biziak baitira
Kretako argi zorrotzean

Atzarriko gara han non harria izarra eta denbora
Gizakien erresuma baitira
Atzarriko gara aurreko lehorrera begiratzeko
Kretako argi garbian

Zeren komeni da giza bihotza argitzea
Eta gurutzearen doitasun beltza altxatzea
Kretako argi zurian

Izarra

Ibili nintzen gauez
Isiltasun eta hotz artean
Izar sekretu bat gidari bakarra nuela

Arrisku handiak agertu zitzaizkidan gauez
Iruditzen zitzaidan nire izarra iruditzen zitzaidala
Egiazkoa nahiz eta hura isla soil bat izan
Neonez apainduriko hiri batena

Nire bakardadea koroa bat begitandu zitzaidan
Perfekzioaren seinalea nire bekokian
Baina ikusi nuen haizeak ni makurraraztean
Ene koroa hura burdinazkoa zela
Hain astuna ezen okerrarazten baininduen

Mendiko hotzaz pentsatu nuen
“Nire araztasunak inguratzen eta setiatzen nau”
Halere nire pentsamendua usteldu zen
Eta gauzen araztasunak ñir-ñir zegien
Eta ikusi nuen garbitasuna ez nintzela ni

Eta haragiaren flakezia eta espirituaren ispilukeria
Ahots beldurgarri bilakatu ziren
Mendiko harriei mintzatzeko esan nien
Baina harri zirenez isildu egin ziren
Bakarrik, eldarniotan eta galdurik
Izar zohardi batek izutzen ninduen

Eta gauez ibili nintzen nire itzalak
Imintzio larriz setiatzen ninduen
Isiltasuna eta beldurra
Zebiltzan bazter-leku desolatuetan
Orduan nigana etortzen ikusi nituen
Izar batek argizatutako haiek

Eta honela esan zidaten: “Zatoz gurekin
Zu ere izar horren atzetik ari bazara”
Orduan jakin nuen segika nenbilkion izarra
Zinezkoa zela eta ez irudizkoa

Gautzar biribilek setiatu gintuzten
Gandutzarrek ispilukeriak erakutsi zizkiguten
Oihartzun herratuen isilalditzarrek
Urrutiko noranzkoetatik dei egin ziguten
Eta hiru gizakien lurreko itzala

Nire urratsen ondoan zebilen
Eta nik ikaraz ikusi nuen izar hark
Gizakien hirirantz gidatzen gintuela

Eta zeruko izarra gelditu zen
Kale hits kolorge baten gainean
Non argiak errautsaren kolorea baitzuen
Izadiko berde urdinetik oso urrunekoa

Han ez nituen maite nituen gauzak ikusi
Ez eguzkiaren dirdira ez urarena

Ospitalearen eta presondegiaren ondoan
Lukurariaren eta tenplu profanatuaren artean
Kalea inon baino tristeago eta bakartiago den
lekuan

Non irudi baitu dena abandonaturik dagoela
Izarrak leku bat seinalatu zuen han

Leku hartan pentsatu nuen: “Zenbat desertu
Zeharkatu dudan aurkitzeko zer eta
Gizakien artean hain gertu bizi zen hori”.

Hirekin zeharkatzeko munduaren desertua

Hirekin zeharkatzeko munduaren desertua
Biok biotara buru egiteko herioaren izuari
Egia ikusteko eta beldurra kentzeko
Hire urratsen ondoan ibili ninduan

Higatik utzi nitian ene erresuma ene sekretua
Ene gau zalua ene isiltasuna
Ene perla biribila eta haren sortaldea
Ene miraila ene bizia ene imajina
Eta paradisiko lorategitik alde egin nian

Hemen kanpoan egun latzaren belorik gabe
Mirailik gabe ikusi nian biluzik nengoela
Eta eremuari denbora zeritzola

Horregatik hik jantzi ninduan keinuz
Eta nik ikasi nian haizean bertan bizitzen

Ospitalea eta hondartza

Eta ospitalean barrena ibili nintzen
Non zuria desolatua eta zikina baita
Non zuria kolorerik ez den lekuari datxekion kolorea
baita

Eta non argia errauskara baita

Eta hondartzetan eta landetan barrena ibili nintzen
Itsasoaren urdina eta urrunaren bioleta
Bil-bil egin nituen samaren bueltan
Jainko bat bezala ia libre ibili nintzen hondartzan

Ez nion harriari zure galde egin Jauna
Ez nintzen zutaz oroitu haizea edatean
Haizea haize zen eta harria harri
Eta hura aski zitzaidan zinetan

Eta goiz itsastarreko espazioetan
Ibili nintzen ia libre jainko bat bezala

Eta itsuen bizimodua izan nuen egun osoan

Halere ospitalean aurpegia ikusi nuen

Ez pinudi ez haitzarte dena

Eta argia ikusi nuen errauts antzo horman

Eta mina ikusi nuen absurdoa eta neurrigabea

Amerria

Harrizko eta haize zakarrezko herrialde batengatik
Argi perfektu eta zohardiko herrialde batengatik
Lurraren beltzogatik eta hormaren zuriagatik

Isiltasunezko eta pazientziatzko aurpegiengatik
Zeinak miseriak aspaldi tankeratu baitzituen
Hezurrei erantsirik zehatz-mehatz
Txosten luze errefusaezin baten gisan

Eta eguzkipeko eta haizetarako aurpegi
orobatsuengatik

Eta beti sukarrez esaniko ele
Hain maitatuen araztasunagatik
Eleen kolore eta pisuagatik
Eleen isiltasun zehatz aratzagatik
Non aipatutako gauzak altxatzen baitira
Argiak liluratutako eelen biluztasunagatik

—Harri ibai haize etxe
Lantu egun kantu hats

Espazio erro eta ur

Ene amerria ene erdigunea da

Ilargiaren mina dut itsasoa negarrez dabilkit

Eta erbestea denboraren muinean txertatzen da.

Lorcaren hilobia

Zugan negar egiten diegu beste hilei
Datarik gabeko gaubeiletan fusilatuei
Kartzeletako itzaletan izenik gabe galtzen direnei
Hain ahantziak ezen ezin baitezakegu ezta
Haien galde egin haien aurpegia irudika
Kontsolamendurik gabe negar egiten dugu
  hildakoengatik
Amorruaren adarren artean indarraren zamaren
  pean

Ez dugu onartzen ahal. Zure odola ez da lehortu
Ez gaude bakean zure heriotzan
Zure heriotzaren ordua hurbil eta ozar da oraino
Eta zure hilobirako zabaldutako lurra
Itxirik ez dagoen zauriaren antzekoa da

Zure odolak ez zuen ez isurbiderik ez irteerarik
aurkitu

Iparretik Hegora Sortaldetik Sartaldera

Zure odolean itota bizi gara

Horma zuri orotako kare leunak

Idatzia du asasinatu zintuztela

Ez dugu onartzen ahal. Prozesua ez da finitua

Zeren ez zenuen libratu piztiaren ostikoa

Gauak ezin du edan gure tristura

Eta ezkututzen zaituzten arren ez zaude ehortzita

Gaua eta etxea

Gauak biltzen ditu etxea eta haren isila
Zimenduetatik oinarrietatik hasita
Lore geldirainokoan
Doi-doia aditzen da denboraren ordularia

Gauak biltzen ditu etxea eta haren zoria

Orain deus ez da barreiatzen ez banatzen
Dena erne dago altzifrea bezala

Hutsa bere espazio bizidunetan barrena dabila

Amodio hil batetik

Amodio hil batetik geratzen da
Denbora astun usadiozko bat
Non keinuak estropezuka baitabiltza
Urtean harat eta honat

Amodio hil batetik ez da geratzen
Oroitzapenik batere
Iraganak amore ematen du
Orainaldiak irentsirik
Eta denboraren itsasontziek
Zorrotz eta astiki
Urrunera dute eramaten

Amodio hil batek ez baitu uzten
Gugan haren potreta
Luzamendu azkengabearena
Egitate bat besterik ez da
Eternitateak ahantzi duena

Bidea

Desertuko ibilaldian banekien

Batzuk hilko zirela

Baina zeru biribilaren azpian pentsatzen nuen

—Non

Ematen dit indarra ene amodioaren mugak?

Eta hara non hurrengo oasira barik hiltzen naizen

Zintzurra lehor eta bizkarrean

Eguzkiaren pisu mugagabea daramadala

Hara non zuritasunez itsu hiltzen naizen

Akituegi ezein ispilukeria begiztatzeko

Banekien

Baten bat

Hilko zela hurrengo oasira barik

Ispiluak

Ispiluek egun osoan dute izekirik distira
Sekula ez dira opakua
Eta ilunaren betazalaren azpian ere
Haien betsein leuna ñir-ñir eta erne dago
Katuaren betseinak bezala
Islatu egiten gaituzte. Inoiz ez apaintzen

Halere, arrats beranduko ilunpean bakarrik
Gelditasuna isiltasunaren gunean ezartzen denean
Orduan ispiluen doinuan agertzen da
Bizi zaituzten eta itzaltzen gaituen argia:
Su hotz eta beirakara baten barruari
Erauzitako argia

Epidauru

Kardulatzatza egunaren argitan loratzen da. Egunaren eztian pikua da zabaltzen. Horra kanpoko lurraldea non guztia:

argira ekarria baita
argiaren askatasunera ekarria
argiaren izu-ikarara ekarria

Hor nauzu eguzkiz eta isiltasunez jantzia. Minotauroa eta jauregia birrintzeko egin dut garrasi. Minotauroaren itzal urdina birrintzeko egin dut garrasi. Aseezina baita. Egunetik egunera gure bizitzako urteak jaten ditu. Gure egunen sakrifizio odoltsua edaten du. Gure ogiaren zaporea gure itsas bozkarioa jaten ditu. Izan liteke olagarro baten tankera hartzea Knososko ontzietan bezala. Orduan esango du bera itsasoko leizea eta errearen ugaritasuna dela. Orduan esango du bikuna dela. Harri bihur daitekeela harriarekin alga algarekin. Tolestu daitekeela destolestu daitekeela. Bere besoek inguratzen dutela. Zirkularra dela. Haatik

banpez ikusiko duzu gizaki bat dela, bere barnean zezen baten indarkeria dakarrena.

Hemen Epidauroko goizean soilik izan ahalko zara libratua. Hemen aireak aurpegia ukitzen dizuzu ezagutzeko eta argiaren ezintasuna hilezkorra begitantzen zaizu. Zure ahotsak bakarrik igoko ditu harri zurbilezko eskaierak. Eta zure bila itzuliko da silaben teoria ordenatua: silabak, baretasunaren ekarle zintzoak.

Jainkoen ilunabarra

Izuzko irri bat erne zen Egeoko uharteetan
Homerok bioleta lorarazi zuen itsaso gainean
Kurosak urrats bat egin zuen aitzina batto
Atenaren zurbiltasunak diz-diz egin zuen egunez

Orduan jainkoen argiak azpiratu zituen munstroak
tenpluetako frontoietan
Eta persiarrek gibelera egin zuten beren
inperioaren barren-barrenera

Garaitza ospatu genuen: ilunpea
Erakusgai jarri eta sakrifikatu genuen patio zuri
zabaletan
Koruaren garrasi erlatsak araztu zuen hiria

Izurdeek bezala bozkario lasterrak
Inguratzen zituen ontziak
Gorputza biluzik geneukan aurkitua baitzuen
Bere neurri zehatza
Asmatu genituen: Sunion-eko zutabeak argiari
atxikirik

Mundua gero eta gureagoa zen egunetik egunera

Baina hara non itzali egin ziren

Antzinako jainkoak gauzen barneko eguzkia

Hara non gauzetatik banatzen gaituen hutsartea
zabaldu zen

Absentziarekin haluzinaturik absentziarekin
mozkorrik

Eta Sibilak erantzun zien Julianoren mandatariei:

“Zoazte, eta esan erregeari jauregi ederra eraitsirik
dagoela hautsirik

Phebok jadanik ez dauka etxolarik ez ereinotz
profetikorik ez iturri kantaririk

Ur hiztuna isildu egin da”

Delphika IV

Itsasoaren orlatik

Non dena ukigabe hasi baitzen ene lehenbiziko
egunean

Itsasoaren orlatik

Non kaioen aztarna hirukiak ikusi baintuen
hareatzen

Zeru argiz itsutuak edan bitartean haien hegadaren
angelua

Non maskorren kolore pisu eta forma

halabeharrezkoak maitatu baintuen

Non olatuen arkitektura etengabe porrokatzen ikusi

Eta begi-zabalik uren gardenean igeri egin bainuen

Anemona haitza kurkuilua marmoka ezagutzeko

Gatzean eta harrian ardatz zuzena zimendatzeko

Eraikuntza posiblearena

Basoen itzalpetik

Non lehenbiziko gauaren izua eta izen-gabezia zertu
baitziren

Eta non kontzientzia ugarien durundi eta dantza
onartu bainuen nire baitan

Basoaren itzalpetik itsasoaren orlatik

Oinez abiatu nintzen Delphosera

Sinetsirik mundua sakratua zela

Eta erdigune bat zeukala

Bi arranok seinalatua hegada geldi eta astun baten
brontzean

Haatik jauregira iritsi nintzelarik hura

sakabanaturik eta deseginik zetzan

Arranoak itzalperik antzinakoenean gordeak ziren

Sibilaren ahoan mihia korapilatua zen

Nik lehenbizi entzundako ura jadanik ez zen aditzen.

Antinoo bakarra izan zen erakusten bere gorputz

txunditua

Bere eguarte gauekoa

Delphos, 1970eko maiatza

Delphika V (Auriga)

Eskultoreak amodioz eta doitasunez taxaturiko
oinen biluztasunak

Erakusten du zein biluzia den lurrean egoteko zure
moldea.

Tunika luzeak bere erortze artezean adierazten du
zein soila den

Zure gaztaroko segurantzaz segurua
Pultsu finak jainkozko esku zehatzak adierazten
dute

Zein zalu eta sotila duzun pentsamendua Atenak
bezala

Eta zein sentibera eta barea duzun borondatea:
Zure zaldiak bezalaxe gidatzen duzu zeure burua

Musu igaliak bezala landare-izerdiz beteek
Adierazten dute zein estasiatua eta larria den biziari
dizun maitasuna

Eta zure brontzezko betileen azpian esmaltezko eta
onixezko begiokin

Zure grina lasaiak begiratzen digu

Zure asmoak:

Ospatzea zure barnean jainkozkoaren ordena
naturala

Zenbaki immanentea.

Minotauroa

Kretan

Minotauroaren erresuman

Itsasoan bainatu nintzen

Bada dantza zalu bat zezen baten aurrean
dantzatzen dena

Egunaren antzinateko gaztaroan

Ezein drogak ez ninduen horditu ez ostendu ez
babestu

Retsina baizik ez nuen edan jainkoei zegokien
partea lurrera isuriz

Kretan

Lorez apaindu nintzen eta belarren mingots bizia
murtxikatu nuen

Guztiz esna lurra komekatzeko

Kretan

Zoruari musu eman nion Ulisesek bezala
Ibili nintzen argi biluziaren pean

Neu ere suntsiturik nengoen hiri eraitsia
Inork berreraiki gabea bezala
Halere nire patio hutsetako eguzkitan
Furia nagusi da ukigabe
Eta nirekin batera itsaso barrura sartzen da
Zeren begiak zabalik pulunpatzen direnen arraza
horretakoa naiz
Leizea harriz harri anemonaz anemona lorez lore
miatzen duten horietakoa

Eta Kretako itsasoa barrutik urdina da dena
Bezperako bozkarioaren opagai miragarria
Minotauro goibelaren nabigazioen eremua

Pinturak uhinak zutabeak eta ordokiak
Kretan
Gutziz esna zeharkatu nuen eguna
Eta jauregi ozar eta gorrietan barrena ibili nintzen
Ondoz ondoko jauregi latzetan
Non ilunpe xuxurlatuaren arnasotsa eraikitzen baita
Eta ilunantz izugarriaren betsein erdi urdinek
zelatatzen baikaituzte
Egunari atxikirik...
Borrokazko eta aurkaritzazko jauregi dualean ibili

nintzen

Non lirioen printzeak bere goizeko keinuak
eraikitzen baititu

Ezein drogak ez ninduen horditu ez ostendu ez
babestu

Uhinean enekin dantzaten den Dioniso ez da ezein
merkatu beltzetan saltzen

Aitzitik harakoen lore bat legez hazten da, beren
izatea etengabe

bilatzen eta galtzen duten banatzen eta batzen zaien
horiena

Eta hori da izatearen dantza

Kretan

Hiri minostarreko adreiluzko murrak

Algaz nahasiriko lokatzez eginak dira

Eta nire itzalaren gibelera biratu nintzenean

Ikusi nuen urdina zela sorbalda ukitzen zidan
eguzkia

Kretan Minotauroaren erresuman uhina zeharkatu
nuen

Printzesa ezezagun baten erretratua

Haren sama izan zedin hain fina
Haren eskumuturrek izan zezaten zurtoinen kraska
Haren begiak izan zitezzen hain artez eta garbiak
Haren bizkarrezurra izan zedin hain zuzena
Eta burua hain tente erabil zezan eta
Kopeta ganean halako argitasun sinple bat izan
Esklabo-belaunaldiak behar izan ziren mendetan
Gorputz okertukoak eta esaneko esku latz
maratzekoak
Printze-belaunaldiak zerbitzatzeko mendetan
Trauskil eta zabar samarrak maneretan
Diruzaleak krudelak eta iruzurtiak

Hainbeste jende alferrik galdurik
Hura perfekzio betekoa izan zedin
Bakartia erbesteratua paturik gabea

Zikladeak

(**FERNANDO PESSOA OROITEAN**)

Lekuaren argitasun frontalak ezartzen dit zure
presentzia

Zure izena azaleratzen da hemen

Zu izan zinen zeure negatiboa errebelatuko balitz
bezala

Ifrentzuan bizi izan zinen

Iruntziko bidazti nekaezin

Zeure buruagandik urrun

Zeure buruaren alargun

Bizitzaren agertoki harturik Lisboa

Eta esne-denda baten gainean errentako gela bateko
apopiloa

Merkataritza-etxe bateko enplegatu zintzoa

Baixako kafe-etxeetako bezero ironiko delikatu eta
prestua

Tajora begira dauden kafe-etxeetako igarle apala

(Han oraindik ere mahaietako marmolean

Xerkatzen dugu zure eskuen aztarna hotza...

Zure eskuen atabal hautemangaitza)

Bizi izan gabearen furfuriak laurdenkaturik
Zeugandik besterengandik bizitzatik kanpo
Egunean eduki zenituen zure koaderno guztiak
Zehaztasun arretatsuz marraztu zenituen mapak
Zure absentziako nabigazio ugarietarako...
Izan ez zen eta izan ez zinen hori esanda geratu zen
Haizealdean ernatutako uharte bat bezala
Berun zunda astrolabio iparrorratzekin
Utzi zenuen erbestea

Geroago jaio zinen
Ordurako baten batek higatua zuen egia osoa
Indiarako bidea aurkitua zen
Jainkoetatik bakarrik geratzen zen
Iragaite zalantzazkoa
Paisaiaren murmurioan eta usainean
Eta bazenituen begitarte asko
Inor izan ez arren dena esateko
Ifrentzuan iruntzian erauntsian bidaiatzen zenuen

Halere nik temati dei degiot —oi zatikatua—
Bat egin zenuen uneari

Eta ospatzen dut nola iristen zaren zuk inoiz jo
gabeko uharteetara

Hauek dira zure begitartean barrena jitoan
dabiltzan artxipelagoak

Hauek dira zure bozkarioaren izurde lasterrak
Jainkoek zuri eman gabeak eta zuk nahi ez
izandakoak

Herrialde honetan estatuen haragia zurzuriak legez
ikaratzen da

Argiaren arnasa arinak trabeskaturik
Hemen gauzen arnasa-urdinak diz-diz egiten du
Hondartzetan non ispilu bat baitago itsasaldera
begira

Betidanik galdezka ari zaidan enigma hemen
Biluziagoa eta ozarragoa da eta horregatik dei
degizut:

“Zergatik txirtxilatatu ziren zure imintzioak?
Nork inguratu zintuen murriz eta leizez?
Nork isuri zituen lurrean zure sekretuak?”

Dei degizut ontzi honetan iritsiko bazina bezala

Eta oinak uharteotan jarri

Eta haien larregizko hurbiltasuna zutaz jabetuko
balitz bezala

Zure gainean makurtutako begitarte maitatu baten
pleguan

Leku honetako udaminean hots degizut zuri
Urtaro latzean animalia batek bezala hibernatu
zenuen horri

Urrun egon nahi zenuen horri margo bat ikusteko
bezala gibelaturik

Mingarri zitzaizun distantzia nahi izan baitzenuen

Zuri hots degizut... biltzen ditut hondakinak
kondarrak atalak...

Zeren munduak eztanda egin du harrobi batek
bezala

Eta zoruan pirritan dabilta besoak eta kapitelak
Zutabe bananduak harri-ezpalak

Eta anphoratik pusken barreiuia baizik ez da
geratzen

Eta horien aurrean jainkoak arrotzu egiten dira

Halere hemen jainkosa gari-koloreek

Beren hatzen harpa luzea jasotzen dute
Eta eguzki urdina sorgintzen, non deika bainabilkizu
Non deika bainabilkio zure absentziaren hitz
inbertsonalari

Aileza hauts festaren uneak zure dolua
Oi zeure buruaren alargun
Eta ailira junta izatea eta egotea
Ezkontzaren batasunean

Zure ontzia Thassos-en zain balego bezala
Penelopek
Bere goiko ganberetan
Bere ileen artean harilkatuko bazintu bezala

Árpád Szenes-entzat

Hala goiztirian askatzen da argia
Eta batzen da biderkatzen
Asmatzeko ikara astrapala orgia
Erresuma agertua

Oasia eta palmadia... zehatza distantzia
Jasotakoaren asmazio arretatsua
Pintoreak denbora arnastuan pintatuaz
Begitarte maitatu baten gisa ezagutzen du mundua

Pintatzen ditu azalera luzeak lerro luze lisoak
Lurraren ibilera nasaia eta haren biloak

Pintatzen du margolana margolanaren barruan
Ehuntsen da bilbez bilbe ehundegian ehuna nola
Margolan deitzailearen margolan deitua
Pintatzen ditu zomorro egiptoarra palmondoaren
azala

Hala goiztirian askatzen ditu argiak
Samurtasun sakona gauzekiko gure ituna

Horra eguzkiaren mitoa gariaren esku fina zomorro
grekoa

Amodioak eguzkia eta beste argizagiak mugiarazten
dituenak

—Dante Alighierik dioenez—

Mugitzen eta egokitzen ditu gela eguna pintzela

Minotauroaren jauregietako bat zen
—Ene haurtzarokoa enetzat aurrena—
Han ziren zalagarda itsuak nahasiak
Gaueko iluna eta eguneko argia
Han baziren furfurua deiadarra esangabea
Han nahasmena zen denean legea
Han Kaosa zen denaren sortzailea

Apirilaren 25a

Hauxe da espero nuen goizaldea

Egun lehen oso eta garbia

Gauetik eta isilpetik irteteko

Eta libre bizitzeko denboraren substantzia

Iraultza

Horra etxe garbia
Horra zoru eskobatua
Horra ate irekia

Horra hatsarre aratza
Horra denbora berria
Tatxarik eta biziorik gabea

Horra herri baten barneko
Itsasoko ahotsa

Horra orrialde zuria
Poema azalera dadin

Horra arkitektura
Gizakumeak jaso dezan
Bere bizilekua

Egitasmoa I

Alentejoko murru luze eta zuria
Garbitasunerako eta leunerako desira
Hemen solairu bakarreko arkitekturak
Badu egitasmo baten argitasun biluzia.

Lagos II

I

Lagos han berrasmatu nuen mundua lehengo uda
batez

Lagos han aurkitu nuen
Ikusgaiaren molde berri bat oroitzarik gabekoa
Argia kare zehatza bezala karea bezala
Lagos han ikasi nuen bizitzen unea
Istantik garbi eta berriena

Lagos orain lehenaldian aipu dudana
Lehengo uda burugabeki absente baten antzera
Enetzat ia arrotz eta inoiz eduki gabea

II

Aurrez aurre topatu nuen herrialdea
Betidaniko esperantza eta promes
Jaio izanaren dohain hutsez
Eta eguzkia nagusi zen eta Lagos gardena

III

Lagos tolesgabe eta buruargitasun-irakasle
Han beteagoa da inorentzat bizia
—Nola aintzat hartu ez
Haren berunezko eta egitasmozko argia?

IV

Edo galdua dukegu apirilez
Hasierako egun oso eta garbia
Gure denborarik zehatzena bizi izan zuena?
Paraleloan goaz antza
Negarrez gomutan lehengo uda bat balitz lez
Herrialde lineal eta aratza
Eta haren berunezko eta egitasmozko argia?

Lisboa

Ahotan hartzen dut:

“Lisboa”

Ibaia —hegotik etorririk— zeharkatzen dudalarik

Eta iristean hiria nire izenetik sortuko bailitzan

zabaltzen delarik

Zabaltzen eta jaikitzen da bere luze-zabal gauekoan

Bere urdin- eta ibai-erakustaldi luzean

Bere muino pilatuzko gorputzean...

Hobeto ikusten dut ahotan hartzen dudalako

Dena hobeto ageri da ahotan hartzen dudalako

Denak hobeto ageri du bere izatea eta gabezia

Ahotan hartzen dudalako

Lisboa beraren izan-ala-ez-izaneko izena

Beraren meandro izu loezin latorrizkoak

Eta beraren antzerkiko gauzen dirdira sekretua

Beraren intrigazko eta maskarazko irri etorkorra

Urruneko itsasoa mendebaldean hedatutakoan

Lisboa txalupa handi bat bezala aldaroka

Lisboa ankerki eraikia bere absentzian barrena

Hiriaren izena hartzen dut ahotan

Ikusteko hartzen dut ahotan

Uharteak V

Han ikusgaiaren ozartasuna ikusi genuen
Agerkunde osoa bistaratua guztizkoa
Bai eta amesten ere ausartu ez ginena ere
Hura zen egiazkoa

Jitoa VII

Beste batzuek jauna itsasoteak aipatuko dizkizute
Nik aipatuko dizut zer hondartzatan urratu zen
Kreazioaren goizetan lehendabizikoa

Nik aipatuko dizkizut biluztasun sortu berria
Eztitasun iheskaria zalutasun arinkara
Gizaki oraino lur-kolore haien ezaugarriak
Haintzat antzinako jainko jagoleak ginen
Berriz etorriak

Jitoa IX

Hiriak eta xiriak

Baina orobat

Hain arkitektura handiaren harridura

Zetak lurrinak eta eztidura

Mintzoetan eta imintzioetan

Gauaren patio handiak eta haien lore

Ikarazkoa eta soseguzkoa

Eguzkia horma itsasoa

Begirakunea saiatzen da mundu bat biltzen furiek
hura txirtxilatatu eta gero.

Hiri txikiak: horma kareztatu eta berriz kareztatuak
hasmentako bozkarioari
iraunarazteko.

Kaleak erdi eta erdi eguzkitan eta gerizpetan.

Tapa urdin itxiko leihoak: bortizki urdinak
aurpegirik gabeak.

Leku hustuak, labirinto mortua: absentzia trinkoa
zezen baten arnasestua bezain.

Kanpoaldea eguzkiaren mende, horma patio
terrazetako errege baita.

Barrualde ilunak argitasunetik hurbil, gordeak eta
erneak: isiltasuna barrandan
eguzkiaren galtzada-harrietako
garrasiari.

Diotenez sekretu batek irents ez gaitzan derrigorra
da hura ozen esatea terraza batean
edo patio batean eguzkipean.

Horixe da poetaren misioa: argitara eta kanpora
ateratzea izua.

Aurpegirik gabeko hormak absentzien ugaritasunak
ubelduak.

Gizakirik ez, gizakiaren aieruak baizik, haren artea,
haren usadioak, haren urdin bortitza,
hori trinkoa, karearen ozartasuna.

Hesi-horma astiro porrokatzen dena... tinta
despintatua... ate irekia zoru
berdeko patiora: arropa lehortzeko
eguneroko egutera eta antzerkirako
eremu. Baina baita portiko
arranditsua ere irekia gizakiaren
bizitza sakratura.

Horma zuri karegabetua, eta urdindua orban
lainotsu eta ameslariz irisaturik.

Ateak bere taxu akasgabea marrazten du gizakiaren
neurrikoa: xingolazko errezelen
koloreek salatzen dute festa baten
nostalgia.

Han barruan ilunpea fresko eta barea da.

Ez aurpegirik, ez soslairik.

Gizakiaren markak gizakiaren historiaren kontari.

Goialdean hormak ez du deus ixten edo inguratzen.

Horma zuri luzea haitzetako itzalen eta uretako

bristaden artekoa.

Leihoaren karratu irekian itsasoak ñir-ñir dagi
ezkataz eta distiraz estalita
haurtzaroan bezala.

Itsasoak estatua arkaikoen moldeko bere irria
erakusten du.

Argi guztia urdintzen da.

Gure-gurezko alaitasuna ezagutzen dugu: leku
sakratuaren seinale.

Idaztea

Mocenigo jauregian bakarrik bizi zelarik
Lord Byron-ek sala handiak erabiltzen zituen
Bakardadea ikusteko mirailik mirail
Bai eta ateen ederra ere inor ez igarotzean

Isilaren itsas hotsak aditzen zituen
Eta urratsen oihartzun galdua urrutiko korridore
batean

Zoru leunduaren distira garbia maite zuen
Eta sabai gora itzal-kiribilekoak
Eta eserleku bakarrean jesartzen zen arren
Aulkiak hutsik ikusten zituen pozarren

Bistan da inork ez duela hain bizi-eremu handia
behar

Baina idazteak bakarraldiak eta desertuak eskatzen
ditu

Eta beste gauza baten itxuran itxuratzen diren
gauzak

Irudika dezakegu mahaian jesarrita

Irudika lepo altu tapitua

Alkandora zuria zabalik

Paperaren zuria idatziaren aramuak

Eta kandelaren argia —margolan batzuetan nola—

Adiaren bahituraren abioa

Kore bat

Garai eta solemne argia baino garaiago
Partenoiaren zurbiltasun sakratu astuna
Nagusitzen zaio egunari

Hostaila dantzan ari da haizeak eraginik

Ondoko mahaian kore sudur-zuzen eta ile-
txirikordatuak

Interprete-lanak egin eta bere kikara altxatuz
Topa egiten du germaniar merkatariekin, zeinek
Grazia eta ia Europa osoa arpilatu eta
Haien jeneralek porrot egin ondoren ere
Gerra irabazi baitzuten

Kafeak hautsa dauka: turkoen erlikia

Halere erretxina-ardoan mahastiaren freskuran
Haizeño goxo apalean zutabe zurbiletan
Jainkozko zerbait datorkio bisitan
Supituki istanteko argiari

Adiskideak

Itzultzea hara

Non uhinaren hauste berdeak

Bitsak ganduak zeruertzak hondartzak

Osorik gordetzen baitute oldarrezko

Gaztetasun antzinakoa...

Nola baina adiskiderik ezean

Nola hartu-emanik besarkadarik komuniorik ezean

Arnastu algen kresal-usaina

Eta itsas izarra hartu nire eskuan.

Kos-eko itsas kurkuilua

Itsas kurkuilu hau ez da nik kausitua hondartzan
Aitzitik Mediterraneoko gau urdin eta beltzean
Kos-en kaialdeko saltoki batean erosi nuen
Itsasontzien masta kulunkarrietatik hurbil
Eta neurekin ekarri nuen denboraleen durundia

Haatik han ez ditut aditzen
Ez Kos-eko itsas marruma ez Egina-koa
Bai ordea hondartza luze zabalaren kantorea
Hareatza atlantiko sakratuarena
Non nire arima betiko sortu baitzen.

Denak amerri latz baten seme-alabak itsaso gainean
herratuak.

Itsaso zabalean gizakiek
Jainko-jainkosak dirudite
Erritu antigoaleko eta sakratu batean
Ur, argi eta haize
Haien gorputzak itzultzen dira
Osorik eta erritmoan
Biziaren esentziara berera.